

Ve dnech 7. a 8. září t.r. se konala v Praze česko-americká vědecká konference na téma EVROPSKÁ BEZPEČNOST A JEJÍ VLIV NA ROZVOJ VOJENSKÉHO UMĚNÍ za široké účasti příslušníků jednotlivých odborů Generálního štábu AČR a Ministerstva obrany ČR, včetně zástupců VA Brno a VVŠ PV Vyškov.

Za americkou stranu se zúčastnili: ředitel Ústavu zahraničních vojenských studií ve Fort Leavenworth, Kansas - plk. Tod R. Milton a význační vědečtí pracovníci této instituce - Dr. J. W. Kipp a pplk. T. L. Thomas.

Naši armádu reprezentovali: ředitel Institutu pro výzkum operačního umění - genmjr. Ing. Emil Antušák a další pracovníci tohoto zařízení, kteří přednesli své příspěvky; za Ústav vojenských vědeckých informací - pplk. Ing. Petr Janský. (Uvedené instituce byly organizátory celé akce.)

V zájmu informování širší vojenské veřejnosti předkládáme vybraná nosná i diskusní vystoupení v takřka autentické podobě.

Plukovník Tod R. M i l t o n

Operace jiné než válka

Nejprve bych chtěl říci několik slov o úřadu, jehož jsem ředitelem. Naše úkoly se rozšiřují a mění - jak dnes, tak v budoucnosti. V první řadě bych rád řekl, že jsem voják, důstojník pěchoty. Vláda mi poskytla rozsáhlé mnohaleté vzdělání, ale v srdci jsem zůstal pěšákem. Působil jsem v pěších výsadkových jednotkách, velel jsem dvěma pěším rotám, pěšímu praporu, byl jsem náčelníkem štábu dalších tří praporů. Absolvoval jsem všechny školy pozemního vojska Spojených států, včetně Válečné univerzity pozemního vojska.

Několik slov o mém úřadě. Asi bych měl říci, že název „úřad“ není přesný. Správnější název by byl „institut“ nebo „centrum“. Začali jsme před osmi lety ve Fort Leavenworth, Kansas, studovat Sovětskou armádu; co bylo psáno v časopisech, novinách a ostatní netajné literatuře, co Sovětská armáda sama říká o sobě a o operačním umění. **Operační umění je něco, co armáda Spojených států nestudovala, a pokud, tak jen okrajově.** Učili jsme se operačnímu umění od Sovětské armády. Nyní se svět změnil. Myslím tím to, že jsem dnes zde. Čím se dnes zabýváme? Náš úřad bude pravděpodobně velmi brzo podřízen přímo naše-

mu náčelníkovi štábu pozemního vojska a my budeme hodnotit regionální bezpečnostní záležitosti v celém světě a připravovat podklady pro nejvyšší velení pozemního vojska Spojených států. Analytici, z nichž dva jsou přítomni, jsou uznávanými odborníky v armádě Spojených států pro své hluboké znalosti regionálních bezpečnostních záležitostí po celém světě. Dnes máme globální úlohu. Ze začátku jsme studovali pouze Sovětský svaz. Dnes je naše středisko umístěno přímo v centru Spojených států. Máme kontakty s armádami latinskoamerických zemí, ve skutečnosti dnes pracují tři analytici v Mexiku, máme spojení s Brazílií, Peru; jeden důstojník se právě vrátil z Chile. Mám samozřejmě spojení s ruskými vojáky a právě jsem ustanovil analytika v Japonsku. Nedávno byl ustanoven důstojník v Indonésii; má spojení s mnoha armádami jihovýchodní Asie. Další důstojníci navazují spojení s Jižní Afrikou. Vidíte, že zatím nemáme nikoho v subsahární Africe. Můj velitel, náčelník štábu generál Sullivan, chce, abych i tam navázal spojení, pro případ našich operací v Africe. Nakonec chci říci, že máme dlouholetou spolupráci s AČR. Pan Thomas a Dr. Kipp tyto kontakty navázali před několika lety a budeme je udržovat a posilovat i v budoucnosti.

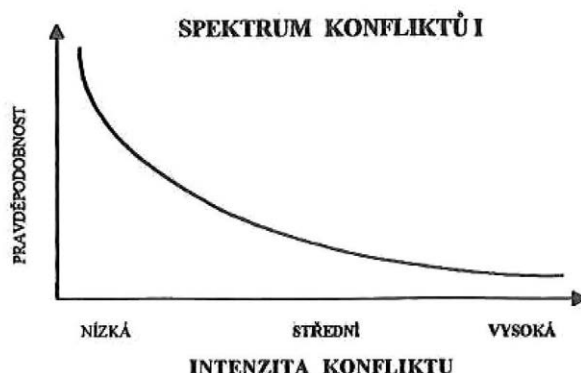
Dnes budeme hovořit o *OPERACÍCH JINÝCH NEŽ VÁLKA*. Pozemní vojsko Spojených států uskutečňuje takové operace již dlouhou dobu, ale neměli jsme pro ně jméno. Dnes již název máme, ale je v tom určité úskalí, zejména pokud budeme hovořit o taktice.

Rychle trochu historie. Během studené války se americké pozemní síly soustřeďovaly na možnost války v Evropě, na protivníka disponujícího těžkými silami, tankovými, motorizovanými, mechanizovanými jednotkami. Vypracovali jsme extenzivní plány rozsáhlých operací. Měli jsme předsunuty těžké zbraně, tanky, vozidla pěchoty v Evropě, abychom mohli rychle přesunout vojáky do Evropy, kteří by dostali zbraně a mohli hned začít bojovat. Hovořili jsme o přesně určeném nepříteli, vytvořili jsme koalici sil a připravovali jsme se na válku vysoké intenzity.

Paradigma studené války:

- ◆ Území střední Evropy.
- ◆ Dominující mechanizované a pancéřované jednotky.
- ◆ Připravené plány rozsáhlých operací.
- ◆ Předsunuté jednotky Spojených států v Evropě.
- ◆ Ohrožení:
 - Korelace sil.
 - Způsob vedení války.
 - Musí mít přesně definovaného nepřítele.

Na obr. vidíte, že pravděpodobnost války vysoké intenzity v Evropě je velice malá, ale že je zde vysoká pravděpodobnost regionálních konfliktů nízké intenzity. (Viz spektrum konfliktů I.)

Obr.

Jedním z problémů, na který jsme narazili při studiu, je, že jsme počítali pouze s válkou.

SPEKTRUM KONFLIKTŮ II

- Soustředění pouze na válku.
- Postupná eskalace.
- Neexistence operací jiných než válka.
- Nezpracované postupy vstupu do války.
- Nezpracované postupy post-konfliktních aktivit.
- Neuvažování koncového stavu.
- Neuvažování souběžných činností.

Předpokládali jsme, že válka začne náhle a bude představovat boj vysoké úrovně intenzity. Přitom jsme ale dělali i jiné věci, pro které jsme tehdy ještě neměli termín „operace jiné než válka“. Nespojovali jsme operace, které představovaly boj s těmi, které by se bojem mohly stát. Nezajímali jsme se o to, co se stane po ukončení boje, nevytvářeli jsme si představu o tom, co se bude dít, až vojska budou stažena, nezabývali jsme se situací, kdy něco, co není bojem, probíhá souběžně s bojovými akcemi.

Typický americký pohled na vedení války demonstrují tyto postuláty:

- ▲ Rychlé vítězství.
- ▲ Minimální ztráty.
- ▲ Minimální výdaje ze státního rozpočtu.
- ▲ Vláda je s konečnou platností zodpovědná lidu.

▲ Důvod:

- Národní zájmy.
- Demokratické ideály.
- Lidská práva.

Americký lid žádá, aby bitva byla vyhrána rychle; jsem si jist, že to si přeje téměř každý. Aby všichni, kdo jdou do války, nebyli zraněni nebo zabiti. Aby ztráty byly nízké. A také aby to nestálo příliš mnoho peněz, když jdeme do války. Vláda je s konečnou platností zodpovědná lidu, tj. vláda, prezident si musí být jisti, že existuje spravedlivý a správný důvod pro vstup do války.

Rozlišujeme čtyři složky potenciálu státu: Složku **politickou, ekonomickou, vojenskou a informační**. V poslední době studujeme japonskou vojenskou doktrínu, resp. japonskou bezpečnostní politiku. Zdá se, že Japonci se během nejbližších pěti nebo deseti let stanou významnou informační mocností. Je zcela jisté, že informace považují za významnou součást potenciálu státu.

Vojenské operace jsou uskutečňovány v celém kontinuu:

- Vojensko-politická vazba.
- Mírové ovlivňování.
- Bránění vzniku konfliktu přesvědčováním.
- Bránění vzniku války silou.
- Plný rozsah operací.
- Vliv mírového prostředí na vedení války.
- Simultánnost operací.
- Koncový stav.
- Ukončení války.
- Post-konfliktní aktivity.

Chtěl bych si všimnout více prvního bodu; vlivu míru na vojenství. Jako vojáci víte, že to co všichni chceme je mír, ale že musíme být připraveni, bude-li to potřeba, pro něj bojovat. Nebezpečí je v tom, že během mírového období ostatní složky státní moci mohou svým způsobem poškozovat naši schopnost vést válku, protože se zdají být důležitější než vojenské aspekty. A když hovořím o operacích jiných než válka, chtěl bych zdůraznit toto nebezpečí, které cítíme v americké armádě.

Za všeobecnou válku považujeme ozbrojený konflikt mezi rozhodujícími mocnostmi, ve kterém jsou nasazeny totálně veškeré zdroje válčících stran a je ohroženo samo přežití hlavních protivníků. Omezená válka představuje ozbrojený konflikt nedosahující úrovně všeobecné války, s výjimkou incidentů zahrnující otevřené celkové nasazení vojenských sil dvou nebo více států.

Konflikt nízké intenzity představuje politickou a vojenskou konfrontaci mezi soupeřícími státy nebo skupinami, nedosahující úrovně omezené války, ale přesahující úroveň běžného mírového soutěžení států.

Problémem americké armády bylo, že vždy hovořila pouze o válce. Ale ukázalo se, že musíme dělat i mnoho jiného. Museli jsme proto najít nějaký rámec, do kterého bychom mohli zahrnout všechny tyto jiné věci. Tak vznikla **kategorie operací**

jiných než válka, která představuje vojenské aktivity v průběhu mírového období a konfliktu, které nemusí nutně zahrnovat vojenské srážky mezi dvěma nebo více organizovanými ozbrojenými silami.

Nutno zdůraznit šest principů, které se týkají operací jiných než válka:

■ **Cíl** je často obtížné naplnit: *Směřujte každou vojenskou operaci k jasně definovanému, rozhodnému a dosažitelnému cíli.* Problém je v tom, že slovo „definovanému“ je v pasivním tvaru. Kdo definuje rozhodný a dosažitelný cíl? Ve Spojených státech očekáváme, že to bude prezident a hlavní velitel ozbrojených sil. On musí definovat co je cílem, v každém případě alespoň koncepčně. A potom jednotliví velitelé musí definovat své vlastní individuální cíle.

■ **Jednotné úsilí:** *Musíme se snažit v rámci operací jiných než válka dosáhnout jednotného úsilí, směřujícího k dosažení jednotlivých cílů.* Co to znamená? Uvědomujeme si, že na operacích jiných než válka se podílí řada různých orgánů i států. Velitel v takovém prostředí nemůže prostě přijít a nařídít co se má stát. Velmi často vojenský velitel nemá vrcholnou pravomoc, často za operaci zodpovídá civilní orgán. Vojenský velitel musí usilovat o dosažení spolupráce, nestačí velet. To je něco, s čím se vojenský velitel někdy těžko vyrovnává. Často jsme zvyklí prostě velet. Nedávno jsem hovořil s jedním brazilským plukovníkem, který použil termín „vojenská diplomacie“. To je to, o čem hovořím. Jako voják musím být často také diplomatem v operacích jiných než válka.

■ **Legitimita:** *Musíte se snažit o udržení souhlasu a podpory osob, skupiny nebo organizace, které mají právo rozhodovat a vládnout;* hovořím o vládě regionální země, ve které probíhají operace jiné než válka. To může jít ruku v ruce s tím, o čem jsem hovořil. Musíte se snažit o dosažení spolupráce.

■ **Vytrvalost;** to je něco, co nám v Americe příliš nejde. Američtí občané chtějí rychlou válku. V operacích jiných než válka se záležitosti řeší dlouhou dobu. Tedy jedním z principů, které jsme definovali pro operace jiné než válka, je *být připraven na přiměřené, dlouhodobé uplatňování vojenských prostředků k podpoře dosažení strategických cílů.*

■ **Umírněnost:** *Používejte umírněně přiměřenou vojenskou sílu.* Opět se jedná o princip, se kterým se vojáci často obtížně vyrovnávají. Cvičíme vojáky pro boj ve válce; cvičíme je být agresivními, cvičíme je být tvrdými; a pak přijdeme a říkáme jim, aby byli umírnění. Je to nebezpečné z dlouhodobého hlediska. Klíčovou otázkou je dosáhnout použití odpovídající vojenské síly uvážlivě.

■ **Bezpečnost:** *Nikdy nepřipusťte, aby nepřátelské síly dosáhly nečekané výhody.* Určitě jste viděli obrázky a slyšeli o našem boji v Somálsku v Mogadišu, kde jsme ztratili 89 vojáků. To je klasický případ, kdy jsme nerespektovali svoji vlastní definici. Podcenili jsme síly v Mogadišu, nepřipravili jsme plán typické vojenské operace. Byli jsme připraveni na operaci jinou než válka, nepřipravili jsme se po taktické stránce. Jsem si jist, že žádný z vás by nezahájil vojenskou operaci bez záložních sil. A v případě Mogadišo jsme neměli žádné zálohy. Mysleli jsme, že to bude rychlé a snadné. Ale nebylo.

Nyní si ukážeme aktivity zahrnuté do operací jiných než válka:

♦ útoky a přepady	♦ vnitřní pomoc
♦ prosazování míru silou	♦ kontrola zbrojení
♦ pomoc při nepokojích	♦ pomoc při katastrofách
♦ kontraterorismus	♦ antiterorismus
♦ nebojová evakuace	♦ bezpečnostní asistence
♦ demonstrace síly	♦ národní asistence
♦ udržování míru	♦ humanitární pomoc.

Ve spodní části jsou operace realizované v míru. Patří sem humanitární pomoc, národní podpora, bezpečnostní podpora. Odtud, jak postupujeme směrem nahoru ke konfliktu, procházíme stupni antiterorismus, pomoc při katastrofách, operace k udržení a prosazení míru, k přepadům a útokům. I na nejvyšším stupni se ale jedná o operace jiné než válka. Nedosáhli jsme ještě úrovně konfliktu nízké intenzity, ale blížíme se k němu.

Ukazují se některé problémy spojené s realizací operací jiných než válka:

- Neschopnost identifikovat koncový stav.
- Tendence použít vojenskou sílu i tam, kde jiné prostředky by byly vhodnější.
- Přerůstání úkolu.
- Dosažení stavu, kdy všechny aktivity přispívají k dosažení koncového stavu.
- Implantování našich hodnot, přístupů a myšlenkových procesů na jinou národní kulturu.
- Neschopnost sladit koaliční sestavu a cíle Spojených států.

Prvním je neschopnost definovat koncový stav. Klasický případ takové situace máme právě dnes v Americe. Máme zde 30 000 kubánských uprchlíků, tisíce haitských uprchlíků a nevíme, jaký bude koncový stav. Máme vojáky, kteří se podílejí na pomoci uprchlíkům, ale problém se neuklidňuje, spíš narůstá. Současně se připravujeme na obnovení demokracie na Haiti. Použijeme-li vojenskou sílu k invazi a obnově demokracie, mnozí z nás vojáků si nejsou jisti, jak se odtud dostaneme. Vojákům není jasný konečný stav operace. Rozsáhlé vojenské síly jsou již vtaženy do přípravy na tuto operaci. Pravděpodobně stejný důvod vede k tomu, že jsme se dosud nezapoili do významnějších operací v Bosně. Pro nás v armádě Spojených států představuje vážné poučení Vietnam. Vojáci Spojených států již nikdy nechťejí opakovat Vietnam. Chceme vědět, jak to bude vypadat až operace skončí, až zemi opustíme.

Druhým problémem je tendence používat vojenské prostředky i tam, kde by byly vhodnější jiné prostředky. Uvedu příklad Rwandy. Poslali jsme tam vojenské jednotky specializované na čištění vody. Nemáme jich ve Spojených státech příliš mnoho. Jsou-li vojenské jednotky v Rwandě, nemohou být použity např. na Haiti. Existují civilní organizace, které jsou schopny zabezpečit stejné služby. A to je také případ, jak to bylo v Rwandě organizováno. Vojáci tam byli přesunuti rychle, splnili svůj úkol a krátce nato byli vystřídáni civilisty. Tak, aby tyto jednotky mohly být použity i jinde, vznikne-li taková potřeba.

Třetí problém nazýváme „*přerůstání mise*“. Dobrým příkladem je Somálsko. Když američtí vojáci vstupovali do Somálska, jejich úkolem byla humanitární pomoc. Zajistit, aby potraviny se skutečně dostaly k obyvatelstvu. Ale úkol se začal pomalu měnit a kulminoval neúspěšným stíháním Mohameda Ajdida. To je činnost v horní části seznamu aktivit zahrnutých do operací jiných než válka. Tj. úkol se velmi pomalu měnil od striktně humanitárního, který vidíme ve spodní části seznamu, k přepadu, uvedenému na vrcholu seznamu. Ale taktika zůstala stejnou, s novým úkolem se nezměnila.

Musíme zajistit, aby všechny aktivity, všechno co děláme, přispívalo k dosažení koncového stavu, který jsme definovali na samém začátku. V komplikovaných situacích, jakými jsou mnohonárodní operace za účasti mnoha rozličných civilních organizací, hrozí nebezpečí, že nebudou všichni spolupracovat k dosažení stejného cíle.

Dalším nebezpečím je, že nebude dosaženo legitimacy z hlediska místních orgánů. Angažujeme-li se na podporu místní vlády, cítíme, jak je důležité ujistit se, že je tato vláda legitimní. Vynaložíme-li mnoho energie na podporu vlády, která není legitimní, bude to pro nás ztrátou. A znovu chci upozornit na poučení z Vietnamu.

Další velké nebezpečí spočívá v tom, že se nemůžeme pokoušet implantovat hodnoty Spojených států na místní hodnoty. Je to, jako kdybychom přišli do České republiky a tvrdili, že naše názory jsou lepší než vaše. Náš způsob, jak děláme věci, se liší od vašeho. Nebezpečí je v tom, že přijdeme a budeme říkat: „Tohle je správný způsob jak to dělat.“ Možná, že takový způsob je vhodný pouze v Kalifornii. I to je špatný příklad.

Problémem nakonec může být nedostatečné sladění záměrů koalice a amerických cílů. Realizujeme-li mezinárodní operaci, a to je složité od samého začátku, musí se Spojené státy ujistit, že cíle koalice jsou stejné jako ty, kterých se snažíme dosáhnout my. Nemůžeme přijít a uplatňovat pouze americký přístup.

Jaké nebezpečí hrozí v oblasti taktiky? Nebezpečí je v tom, že pokud brigáda začne plnit úkoly humanitární pomoci, podpory míru, pomoci při katastrofách, pak musí přerušit taktický výcvik. Pokud máte velkou armádu, můžete být schopni tyto úkoly zabezpečit. Můžete mít určité jednotky určené pro boj ve válce a jiné jednotky pro operace jiné než válka. Ale jak se armáda stává menší a menší, musíte se rozhodnout, co je důležitější. A v Americe se to právě stává závažným problémem. Pokoušíme se určit, co je důležité. Jako velitel pěšího praporu jsem vždy dělal vše, co bylo nezbytné k přípravě vojáků na válku. Ale když jsem musel vzít svůj prapor a jít na tři měsíce do severního Iráku pomoci kurdskému lidu, trvalo mi šest měsíců, než se moje jednotka dostala znovu na odpovídající taktickou úroveň.

To jsou tedy problémy, které musí americká armáda bezprostředně řešit.